

PHILIPPIANS

Philippi wonong mu Macedonia province ko wonong bo. Se Paul Silas ilak den gilalong wonong mu te balman se kariimet saki Kristus ko nongomang ningi nunguning aram: Acts 16:9-40. Udagi Paul Rome wonong te, sen ningi baga se, den imi bataguru Philippi Kris alo nungaram. Nuna Epaphroditus kuting te nu manga mel anapeya te sangorman, se nu ko amilmil den nungaram.

Paul Philippi Kris alo ninguru nunga kuakaso. Ale nu nunga maonam, “Ninga ikia munan suen la mu Jesus ko wore iwitatala anirukko,” mam. Nuna nunumi ago kapamon ale ikia se nongomang suanta baga se, nunumi ninguru kua tumonko. Ale amilmil te la pempem bagamonko.

Paul mu ikup ninguru gikaso, bare tom suen biya mu nu amilmil te bagakaso. Nu balam, “Ani Kristus sokel aisiso, se noko sokel umu te ani munan suen la bitirikko am terong la,” mam.

Den gira

¹ Ani Paul, ani Timothy ilak Jesus Kristus ko ura kari alo, ana tam gawa imi bataguru nina Kris alo Philippi bagasan, se ninga supuling alo, se ura saonga kari alo suen la ningarsan.

² Kaem anananga Nainet, se nanga Kari Biya Jesus Kristus ilak, nunga nongomang nangara se, nunga nongomang lila nengerak pempem la anirukko.

Amilmil guranek

³ Ani pempem nina nego ko angamin ares maso mu, ani aga Kaem amilmil tusam. ⁴ Ale nina suen la nego ko aga guranek suen la ningi mu, amilmil te pempem guranek bita lagasam. ⁵ Mu ko duap mu, nina tom iru la day 1 te se tai aitak mu, nina den gilalang ko ura ko terong la agarak sanamaman. ⁶ Se angamang motam sokel ago la ikisam mu, Kakirip nina nengerak ura ningi umu duap beteram mu uwutata bitiruk nama Jesus Kristus tairukko tom mu te kopa morukko.

⁷ Se ani nina suen la nego ko uwuta angamang motam te ikisam mu am diram. Mu awuk, nina aninga angamang motam ningi bagasan. Bore te se, ani ta sen ningi bagarik agi, ningi la sanamarik ale den gilalang ko sokel ago baluwirik agi wore, nina mu Kaem ko gomang nangara ko munan ningi mu, ani agarak bagasan iwita. ⁸ Kaem ikiwoso se ani balsam, Jesus Kristus ko kua ningara aninga angamang ningi beteram mu te, ani nina nego ko angamang ninguru bita lagasam.

⁹ Se aninga guranek mu iwita: nu ninga sanguk se nina ninimi ko ninguru kua tua ko munan te, ikia ningi se ikia sinar tawun biya ago terong ma saparal ale bagaralko. ¹⁰ Se munan umu te nina munan aguwaya mu ningi mu ko ikial, ale eng memek bo mena, yawarakala te bagaral se Kristus tairukko. ¹¹ Ale nina Jesus Kristus ningi munan ningi diram umu ko nunguning ningi ningi ninga bagara aolak ningi kaparuk se mu te Kaem nup biya nikim ago mu nup biya taukko.

Paul sen ningi bagakaso ko den mu den gilalang sokel tuam

12 Se aga singsang alo, aitak ani nina iwita ikialko ninga manorsam, munan ani angimik te aratam mu den gilalang sokel tuam ale diruwuram se biyala namaram. **13** Ale duap owore te ani Kristus ko nup ko sen ningi bagasam mu ko den pagam, kari supuling ko bitua kari alo se kariimet suen la node ningi namaram se ikiman. **14** Se mu la mena. Bare ani sen ningi bagasam ko den mu, nanga singsang Kari Biya ningi mu suen biya tala sokel taman ale sangam ago, nguangara mena, Kaem ko den balu gilingisan.

15 Mu nunguningta, saki mu ani agarak dun kopa ilusan ale nongota nunup biya ko Kristus ko dugu duap balsan. Bare saki mu nongomang motam ningko te Kristus ko dugu duap balsan. **16** Nuna Kristus ko kua tua ko munan te ko den apu se, ani den gilalang nung ko sokel ago bala te sen ningi aga talipaman se bagasam umu ko iki gilingisan tala. **17** Bare awiriya nongota nunga nunup biya ko Kristus ko den apuwasan mu, nongomang ningi nunguning te me bitawasan. Nononga ikia mu ani talipara ningi bagasam ewere ikup bo karogo te aisimonko munan bitawasan. **18** Bare mu mel yam. Nuna nunga ikia diram te agi, sang nunga ikia diram mena te agi, bare mel biya mu nuna Kristus ko dugu duap apusan, se ani umutang ko amilmilasam.

Se ani butata ko amilmila se lagarikko. **19** Mu awuk, ani ko ikisam, nenenga guranek te se Jesus Kristus ko Bur Laili ko saonga te, ikup imi te aga sangaru taukko. **20** Se ani anape ko dolirikko? Aninga angamang se loagara biya mu, ani kuerikko agi, marak bagarik agi, bare

sokel aisuk se, aitak se tom suen biya ani sokel ago la sanamarik se Kristus aninga ningi nup biya kaparukko. ²¹ Mu awuk, aninga loagara te mu, ani marak bagarik mu terong, ani Kristus ilak bagasam; bare kuerik mu ningo nunguningkiri, Kristus ningi ani daiga bagara ningo nunguningkiri mu arigekko. ²² Bare ani am marak bagawirik agi mu, aninga ura mu ko nunguning kaparukko. Bore te se, ani awuk wore ko balikko? Mu ani me ko ikisam! ²³ Aninga ikia ilagala se ani kusumuri bagasam. Bare ani kuerik ale namarik Kristus ilak bagarikko mu ko angamang biyala aniso, umutang yawarakala nunguningkiri; ²⁴ bare nenenga ningi mu mel biya tala se ani ali imi te am marak bagarikko mu terong tala. ²⁵ Borta te se ani sokel ago la ikisam mu ani me kuerikko. Ani am marak baga se ura mu nengerak kunasarik karogo nama nengemang ningi nunguning ko amilmil mu ningi kaparalko. ²⁶ Se ani aking pelerik nengete namarik ale nengerak bagarik mu, sangam iwita tal ale nenenga amilmil Jesus Kristus ningi mu kuring aratuk ale kaparukko.

Den gilalong ko bagara aolak ningو te bagaralko

²⁷ Anapeya aratukko mu ana me ko ikisan, bare mel biya mu, ninga bagara aolak te mu, pempem Kristus ko den gilalong karo tui se lagaralko. Se ani tairik ningarkik agi, am awar baga se ninga den la ikiek agi mu, ani te ko ikiek, nina nengemang motam suanta sokel ago sanamaman, ale ikia suanta te den gilalong ko nunguning balu

pagorman se namawoso iwita ikiekko. ²⁸ Ale awiriya ninga bita maguwusan mu me nunga nguangasan, am nengemang sokel ago la bagasan, iwita ninga ikiekko. Nina uwuta bagaral mu, kausa bo iwita kari nengerak bitawasan mu wetang te ikimon, nuna mu memek tamonko, bare nina mu Kaem ninga sangaru tauk se yawarakala bagaralko. ²⁹ Ikialko. Munan ilagala te nup ningo tanakko nangaram: bo mu Kristus ko nangamang ningi nunguning te nup ningo tanakko se, bo mu Kristus ko nup biya ko, ikup yaman ginak mu nup ningo te am tanakko tala. ³⁰ Mu awuk, nina ani girem ikup yaman umu giem mu nina ari ko ikiman, ale aitak nina ikup nung tala giwasan. Se ani aitak am giwasam mu ani ko ikisam, nina ko ikisan tala.*

2

Kristus ko numi karogo kapara ko munan karonakko

¹ Nenenga Kristus ningi bagara mu sokel ningarso agi, noko kua ningara ningi bagara mu sangam ningarso agi, noko Bur Laili ilak bagara mu terong ikisan agi, noko gomang lila se gomang ningara mu ko amilmilasan iwita ikisan agi mu, ² asele ikia suanta te, ninimi kua tui se, nengemang motam suanta se loagara suanta te baga se, aninga angamang motam amilmil tualko. ³ Nina nengeta ninga ningko ikia tal ale ikia bo nunguning mena mu me karo tualko, mena. Bare kua kapara ko munan te ninimi karogo kapa se

* ^{1:30:} Ikup gia ko den: Matthew 5:12; Acts 5:41; 14:22; 16:22-23; 2 Thessalonians 1:5-8.

saki alo gira nunga beteralko. ⁴ Nina anapeya nengeta ninga ikia te aniso mu la me karo tualko, bare anapeya saki alo nunga ikia te aniso mu karogo la karo nungaralko.

⁵ Ninga ikia munan suen la mu Jesus ko wore iwitatala anirukko:

⁶ Nu Kaem, bare nu Kaem iwita nup biya
kualala sokel ago bagarukko iwita me ikikaso,
mena.

⁷ Nu kua kaparam, ale kari ko aratam,
ale ura dungan kari Yam iwita bagakaso.

⁸ Nu ali kari bo iwita tairam;
ale numi ira kutuwuram ale Kaem kuring
karo tuam eng nama tam kangono te
kueram.*

⁹ Bore te se, Kaem nu patawuram ale kuwim kalel
biya mu tuam,
ale nup biya nunguningkiri, nup suen la
nunga kiaram, mu tuam.

¹⁰ Se Jesus nup biya ko mu, kariimet duruk
wonong te,
aliti imi te, ali bowa ko, mu suen la nubugura
kulukurmon

¹¹ ale balmon, “Jesus Kristus mu Kari Biya,”
mamon se Ba Kaem ko nup kualala biya
anirukkowo.†

Ana baras iwita kani se laganakko

* **2:8:** Jesus, Kaem ko Namar: John 1:1-2; 17:3-5; 2 Corinthians 4:4; Colossians 1:15; Hebrews 1:3. Nu numi ago kaparam: 2 Corinthians 8:9. † **2:11:** Jesus nup biya tam: Hebrews 12:2. Nu mu Kari Biya (O.T. Yawe): Isaiah 45:21-23; Romans 14:11-12.

¹² Buta se, aga singsang yawara, tom ani nina nengerak bagakasam se agiring karokasan iwitatala, aitak ani awar bagasam imi te agiring ninguru karo tualko. Kaem ninga giam mu ko nguanga se, ko bowa ningi baga se, munan ningo nina te yawarakala bagaralko mu la bita se lagaralko. ¹³ Mu awuk, Kaem kota ninga sangarso, se nina nengemang motam pitigiso se nina noko ikia gomang motam te aniso mu karo tusan ale betesan.

¹⁴ Munan mel suen la beteralko mu, nging ngung tagira gurungumura mena, te beteralko. ¹⁵ Mu te nina memek bo mena, yawarakala Kaem ko kuriang ningimik den mena iwita, kariimet nunga ikia aora biya memek imi nunga ningi baga se, baras taiti gomang te kaniwasan iwitatala, nikim kapa se,^{‡ 16} den marak ago mu nunga maonalko. Nina butata beteral mu, ani Kristus tairukko kam te mu nenenga ko akokosa morikko, ale balik, aninga ura kowar karem mu ipi me bita te kolerem, mena, maikko. ¹⁷ Bare nenenga nengemang ningi nunguning ko ura iluman mu, Kaem tama bita tua iwita bitawaral se aninga angimik gue karogo ningi warmon se kaparuk mu terong, mu ani nengerak tama bita tusam iwitatala. Se ani umu ko angamang motam nungeruk se nina suen la nengerak amilmilarikko. ¹⁸ Se nina betela nengemang motam nungeruk se ani agarak amilmilaralko.

Timothy ko den

^{‡ 2:15:} Daniel 12:3 ago arikko.

19 Aninga loagara biya mu iwita, Kari Biya Jesus ko gomang uwuta aniruk agi mu, ani Timothy pasak ala bitirik se nama ningarkukko. Ale peleruk tairuk ale nenenga dugu duap aga manuk ale angamang tagi patawurukko. **20** Ani kari bo nu iwita nenenga ningo ko gomang biyala beteso se me arigem, mena. **21** Kariimet suen la mu nongota nunga ikia la karo tusan, ale Jesus Kristus ko ura mu nubiring tusan. **22** Bare nina mu maingkala Timothy ari ko ikiman. Kuriang ko nuet ura te sangarso iwita, nu ani den gilalang ko ura te ninguru aga saongam. **23** Se aninga ikia mu, nuna aguwaya aga betemon se ikiek mu, ani tairate bitirik se nengete namarukko. **24** Ale ani mu Kari Biya ningi angamang motam sokel ago la ikisam mu, ani betela me kam la nengete tairikko.

Epaphroditus ko den

25 Nina ulengkala Epaphroditus beteman se agate tairam aga sangarukaso. Nu aninga bo se aga ura suan, nu Kristus ko kager kari ningo se nenenga taling kari yawara. Bare ani aimi ikiem mu terong se ani nu bitirik se nengete peleruk namarukko angamang. **26** Mu awuk, nu nina suen la ningarkukko ko gomang biyala ni-aso. Nu kuera tam ko den nina ikiman mu nu ko ikiam, ale ningarkukko ko gomang bataga-woso. **27** Nunguningta nu kuera tam, ale mena ta le mu kueram le. Bare Kaem gomang tuam se nungeram. Nu la mena wore ani agotala gomang aisam, mu awuk, ani maingkala angamang bataga ningi bagasam se nu kueruk mu ani eng am angamang bataga biya nunguningkiri aga iramurokko.

²⁸ Bore te se, aninga angamang biya mu nu bitirik se nengete namaruk se, ani ko ikisam nina nu ari gal mu nengemang motam nungeruk se ani betela angamang karogo la kua kaparukko. ²⁹ Tom nu nama aratuk mu, nina Kari Biya nup te amilmil ago la nu talko. Nina kari uwuta mu ari ikialko. ³⁰ Mu awuk, nina awar biya se aninga saongalko me terong, se nu tairam ale aninga sangarukaso, ale Kristus ko ura luan ningi kua palungam.

3

Paul ko gomang biyala nu Kristus ko ninguru ikiookko

¹ Buta se aga singsang, nina Kristus ilak sora man mu ko, amilmil ago la bagaralko! Ani den imi aking bataguru ningarikko mu me mesam, den iwita mu ninga sangukko. ² Sinar talko! Kari saki kausik memek iwita geraga se, nangimik guang batoga maguwura ko munan te ira sanamasan, ale munan umu te Kaem ko kariimet nunguning iwita bagaralko masan. Bare nina nunga den umu me ikialko! ³ Mu awuk, ana awiriya Bur Laili ko sokel te Kaem perr tusan, ale Jesus Kristus te ira sanamasan ale ali imi ko munan nabiring tusan, mu asele ana Kaem ko kariimet nunguning ko bagasan.*

⁴ Se ani mu munan umu te sanamarik ale ko balikko mu, am ko balikko tala. Mu awuk, ani awiriya munan mu te ira sanamasan mu nunga kia saperem ale ninguru ningi namerem. ⁵ Tom ani bilangerem mu day 8 mu te angimik guang

* **3:3:** Kaem ko kariimet nunguning: Romans 2:28-29; Galatians 6:15.

batagorman. Ani Benjamin ko gue te Israel ko kari. Ani Hebrew kari, se Hebrew ko gue nunguningkiri. Se Juda nunga law ko munan te mu ani Pharisee kari nunguningkiri tala. ⁶ Ani law ko munan umu ko ninguru sail tagikasam, ale Kristus ko sios ninguru bita maguwukasam. Ale law bo me kiakasam, suen la diram la karo tuikasam, ningi memek bo mena.

⁷ Ani munan uwuta bitakasam mu ikikasam ani ko ningi arigekko iwita ikikasam. Bare aitak ani Kristus ningi mu, ani munan umu suen la mu mel yam iwita ari sapasam.[†] ⁸ Ale anapeya anapeya munan suen la mel yam iwita ari sapasam. Bare aninga loagara te, aga Kari Biya Jesus Kristus ko ninguru ari ikia umutang mel biya nunguningkiri, mel suen la kiaram. Bore te se, noko nup biya ko, aga melmasak magaram kueneram bare mu am mel yam iwita ikisam. Aninga ikia biya mu Kristus ilukuawurik ⁹ ale noko ningi bagarikko angamang biyala aniso. Se aitak ani law ko munan te, aga sail te kari ningi diram ko bagara ko munan umu te me ira sanamasam, mena. Bare ningi diram bagara ko munan Kristus ko angamang ningi nunguning te Kaem kote taiso umutang ani te sanamasam. ¹⁰ Ani Kristus ko ninguru ikiekko angamang biyala aniso, se ko sokel te barasam mu karogo tala ko ikiekko. Ale nu ikup yaman giam mu ilak giek, ale nu kueram iwita kuerikko agi mu am kuerikko. ¹¹ Ale ani ikisam ani betela tom nukum te, kariimet kuera barasamonko kam te, mu ani agotala barasikko.[‡]

[†] **3:7:** Paul mel yawara arigam: Matthew 13:46. [‡] **3:11:** Kris alo barasamonko tom: 1 Corinthians 15:23.

12 Ani balsam ale ani maingkala Kristus ko munan umu gi saperem ma me balsam, mena, ale kari ningko diram ko aratem iwita me balsam tala. Bare Jesus Kristus aninga to iluwam ale noko ma aga balam iwitatala, ani nu aninga iwita to iluwekko am sokel ago naguwasam. **13** Aga singsang alo, ani to iluwem se nu aninga iwita ma me balsam. Bare mel bo suanta ani bitawasam mu: Ani anapeya abiring ko mu ko ikia me tasam, ani mel o udagi taiwoso wore ko la ikia beterem ale namawasam. **14** Mu awuk, Kaem Jesus Kris-tus te aninga auram, ani duruk wonong te ilak bagarikko balam borta ani atumukirem, ale koma ningko taikko sokel ago naguwasam.

Munan ningko ko lage la kaoralko

15 Se ana awiriya suen la kualala ko munan ningi garuk sinarman mu uwutata ikia betenakkko. Bare nenenga ikia ponor bo te kigilik aniruk agi mu, Kaem wetang te ninga kausokko. **16** Bare mel biya mu, munan ana maingkala taman mu ilukuawunak ale te aolak ilu nama se baganakko.

17 Aga singsang alo, nina kariimet saki nongorak aninga amolak kaoralko. Ale kariimet munan ana ko ninga manorman umu karo tuiwasan, umutang nomolak kaoralko. **18** Mu awuk, ani tom suen biya munan ko ninga manarukasam mu aking aitak amononge kapa se ninga manorsam, kariimet suen biya Kristus ko tam kangono nubiring tui sapaman. **19** Nuna maga namara ko lage karowasan, ale nutagu luan te bagara ko munan mu nononga kaem iwita, se munan dolara ago mu

betemonko ninguru amilmilasan. Nuna ali imi ko mel ko la ikia nunga moa lagoso. ²⁰Bare anananga nanip mu duruk wonong te aniso. Se anananga wonong umu ko Sangaru Ta Kari, nanga Kari Biya Jesus Kristus, ko namotam bita se loagawasan. ²¹Nu ko sokel biya, nu te mel suen la karogo tai bowa tugumokko mu te, anananga nangimik lilim ali imi ko mu gurugok se noko kumik nikim ago mu turan aratamonko. §

4

Ana lila te yawarakala baganakko

¹Bore te se, aga singsang yawara, nina uwutata Kari Biya te sokel ago sanamaralko! Ani ninga kuesam, ale ningarkikko angamang biyala aniso. Nina aninga ura ko nunguning, se ani nego ko ninguru amilmilasam.

²Ani ni Euodia se ni Syntyche, ani Kari Biya nup te nina ilagala ninimi nengemang suan awural ale bagaralko ninga isarsam. ³Se ani ni aga ura suan yawara Syzygus ka isarsam, ni imet ilagala umu nunga sangaruko. Ni ikisam nuna ani abeta dugu te agarak den gilalang ko ura ilu lagaman. Ale nuna la mena wore, Clement se aga ura suan saki agotala, se nononga nunup mu maingkala marak pempem te bagara ko batoga umu ningi aniso.

Lila welang yawara te bagaralko

⁴Tom pempem la Kari Biya ko amilmila se lagaralko. Se ani akingtala balsam: Amilmilaralko!
⁵Ale ninga munan lila yawara mu wetang awural

§ **3:21:** Nangimik iru ko den: 1 Corinthians 15:42-57.

se suen la arigimonko. Kari Biya tairukko tom pingi aram. ⁶ Nina anapeya ko ikia me ninga morukko, mena. Bare anapeya mel suen la te mu, guranek te amilmil karogo Kaem maonal ale ninga isa mel agi mu kuting te beteralko. ⁷ Se Kaem ko gomang lila, duap bo se ko iki kutuwunakko me terong mu, Jesus Kristus ningi ninga nengemang motam se ninga ikia kiti gurugokko.

⁸ Se aga singsang alo, bala nukum kitira mu iwita balsam: Anapeya munan nunguning agi, anapeya munan ningo agi, anapeya munan diram agi, anapeya munan karur mena agi, anapeya munan ko kua tua biya agi, anapeya munan kari motam batagarso mu ilu kuawuralko. Se anapeya munan yawara se ko kariimet amilmilamonko mu ko pempem ikia to se lagaralko. ⁹ Nina anapeya munan aningate taman agi, ikiman agi, arigiman agi mu, ninga bagara aolak te uwutata beteralko. Se gomang lila ko Kaem mu nengerak pempem la bagarukko.

Nuguting munan ko amilmil den

¹⁰ Nina tom maiya nuam ta laga asele aking ago ko ikia taman ale aga sangorman mu ko ani Kari Biya ko ninguru amilmilasam. Nunguningta nina ani ago ko ikia tokasan, bare kuring bo diram me kapa ningarukasso. ¹¹ Ani den imi balsam mu ani melmasak ko tukunangarem ale bagerem se nina aga sangorman iwita me balsam, mena. Mu awuk, ani munan aguwaya angimik te arataso mu, ani ningi am terong la bagarikko ani maingkala ko ari ikiem ale ko sinarerem. ¹² Se ani mel mena se bagara agi, mel suen biya karogo bagara ko

munan mu ani ko iki saperem. Ale inang suen biya ago baga se ninguru no nungia se bagara agi, tukunanga se karak kua ekeka se bagara ko munan mu ani am iki saperem ale, tom munan uwuta umu ningi mu, ani am ningi bagarikko terong la. ¹³ Ani Kristus sokel aisiso, se noko sokel umu te ani munan suen la bitirikko am terong la.

¹⁴ Bare nina ikup duap duap umu ningi aga sanguaman mu, nina munan ningo beteman. ¹⁵ Ale umu la mena, bare nina Philippi ko kariimet mu nina ko ikisan, tom iru la ani den gilalong nenenga ningi duap beterem ale aking Macedonia sor beterem mu, sios bo bo mel nanimi tua ale nanimi kote tata ko munan bo agarak me bitakasan, mena. Mu nina nengeta diram munan umu te giriman. ¹⁶ Se tom ani Thessalonica wonong te baga se tukunangarem mu, nina aga saongalko saonga gira awom la agate bitakasan. ¹⁷ Ani den imi balsam mu nina aga saongalko iwita me balsam, mena. Bare ani ko amilmilasam mu iwita, nenenga munan sumu ko koma yawara talko. ¹⁸ Se aitak ani Epaphroditus kuting te nenenga nigiting munan aisiman mu giem, bare melmasak umu suen biya se aga ilu kiaram iwita, se ani melmasak ago am terong ma saperem. Melmasak umu mel siring ningo ago tama bita Kaem tua iwita, se Kaem ko amilmilaram. ¹⁹ Se aninga Kaem mu noko melmasak ningo ningi suen biya mu te, nina anapeya mel ko tukunangawasan umu Jesus Kristus ko nup te ningarukko.

²⁰ Se Kaem anananga Nainet mu ko nup biya pempem la ani se lagarukko. Nunguning.

Den nukum

²¹ Kris kariimet suen la aninga amilmil den Jesus Kristus ko nup te nungaralko. Se nanga singsang ani agarak imi te bagasan mu, nunga amilmil den karogo tala ningarsan. ²² Se Kris alo suen la imi te mu nunga amilmil den karogo la ningarsan. Se biyala mu Kris alo Caesar ko ura iluwasan mu nunga amilmil ningarsan.

²³ Se nanga Kari Biya Jesus Kristus ko gomang lila nina suen la nengerak bagarukko. Nunguning.

KAEM KO DEN

The New Testament and portions of the Old Testament in the Waskia Language of Papua New Guinea Buk Stat, sampela hap long Buk Song, ol Provep, na Nupela Testamen long tokples Waskia long Niugini

Copyright © 1985, 2011, 2014 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Waskia

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-11-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

45c04e90-82c9-592e-bfe2-f39dfa146f32